

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

30. Solvuntur duo loca Augustini ex libro de spiritu & littera, in quorum utroque recentiores obiectionem errantium coeperunt pro solutione Augustini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

sive naturalibus sive liberis ex ipsa Scholasticorum confessione manifestum est. Non est ergo illa Christi gratia, quam inquirimus. Accedit, concursus illum esse institutioni naturarum consentaneum, utpote sine quo nulla omnino creatura propter defectum naturalem quicquam operari potest. Ex quo fit ut ille non ad gratiam Christi medicinalem, sed ad naturæ institutionem pertinere videatur, prout & supra diximus. Itaque non minus Adamo & Angelis innocentibus quam peccatoribus datus fuit, nec magis ad adiutorium lapsæ naturæ quam stantis referendus est. Denique Christi gratiâ quam per crucem attulit humano generi, vulneribus peccatorum sanandis destinata ac data est, ut supra latissimè demonstravimus. Incidit enim natura peccatrix in horrendam agendi cœcitatem per ignorantiam, & in infirmitatē per concupiscentiam, quæ duo mala, nisi per Christi gratiam dispellantur nunquam in

æternum, liberum arbitrium ad iustitiam diligendam operandamque convertetur aut provocabitur. Hæc autem vulnera non modo non sanat concursus ille generalis ad opera supernaturalia, sed nec attingit quidem, utpote qui relinquit vires operandi, intellectum & voluntatem quales aliunde præparatas invenit. Non est ergo ille, Christi gratia ad operandum homini necessaria, qua fiat ut velit. Denique talem gratiam Christi nec ipse Pelagius detrectavit. Nec enim in Augustino vel vestigium invenies, unde colligatur, quod cum ipso de tali gratia decertaverit, sed merum inventum est recentiorum ut quoquo modo gratias à se excogitatas aliquo colore tueantur. Ut sane mirum sit, homines eruditos relicta regiâ viâ, quæ in Augustini scriptis, ostio tantummodo relecto, valde manifesta est, ad talia diverticula tam nova, tam periculosa divertere.

C A P V T X X X.

Solvuntur duo loca Augustini ex libro de Spiritu & littera, in quorum utroque recentiores objectionem errantium cœperunt pro solutione Augustini.

SED alia nonnulla ipsius sanctissimi Doctoris proferunt loca, quibus non dubitant ab ipso illam Christi potentialem gratiam tradi, quæ de homini operari posse si velit. Hanc ipsi si affectui vel internæ externæque hominis dispositioni congruat, etiam congruam vocare solent; quâ congruitate fit ut re ipsa velit & operetur; sic tamen ut liberum arbitrium, stante eadem gratiâ, possit, neque velle neque facere. Pro ista gratia asserenda multa ex Augustino loca congerunt, atque in primis ex libri de Spiritu & littera capite trigesimo tertio, ubi disputans, unde voluntas credendi oriatur, dicit: *Liberum arbitrium naturaliter attributum à Creatore animæ rationali, illa media vis est, qua vel intendi ad fidem, vel inclinari ad infidelitatem potest. Et idè nec istam voluntatem qua credis Deo, dici potest homo habere, quam non acceperit; quandoquidem vocante Deo, surgit de libero arbitrio, quod naturaliter cum creatur, accepit.* Profert hunc locum Franciscus Suarez pro illa indifferentia voluntatis, quam ipsi cum gratia sua sufficiente & congruâ remanere volunt, quo videlicet de posse si velit. Alter locus ibidem est, ubi dicit: *Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium quo vel bene vel male utentes iustissime iudicentur. Quo loco significari volunt, Deum omnibus dare, unde possint velle, credere & salvari, si videlicet velint cooperari gratiæ divinæ prævenienti. Ex quo necesse est talem esse gratiam illam, ut ex libera voluntate oriatur, quod cum ea*

velit aut nolit, prout hunc locum citat et explicat Bellarminus. Et pro eodem sensu citat hunc locum Franciscus Suarez. Et in primis Molina, Leonardus, Lessius & alij. Respondeo rem videri admiratione dignam, & tamen veram, quod cum Augustinus adiutorium quod primus homo habuit, & quod secundus attulit luculentissimè distinxerit, unum appellando adiutorium sine quo non fit id quod agitur, alterum quo fit, tantâque manifestatione declaraverit ut nihil addi posse videatur; Scholastici tamen recentiores, qui columnina sunt illius gratiæ sufficientis & congruæ quibus datur posse si velis, in utroque membro intelligendo tam enormiter aberraverint, ut dire & oppositè ejus quod Augustinus ex professo docuit, ipsi ex professo ex ejus verbis exculpserint. Nam utrumque membrum pervertendo, utrobique Pelagianorum objectionem pro Augustini solutione cœperunt. Ex quo secutum est, ut & Adamo (contra Augustini mentem & verba sæpè repetita) tribuerint adiutorium quo, quod fractis viribus necessarium ac proprium est, & assignaverint hominibus lapsis adiutorium sine quo non, quod libertatem illam esse supponit. Quis non miretur, hoc tam oculatis viris accidere potuisse? Quis verò miretur, postquam accidit, eos in mirabilium hallucinationum seriem, uno errore ex alio consequente præcipitatos totamque Christianæ & medicinalis gratiæ faciem esse perturbatam?

Et quidem eos in primo membro ita aberrasse,

Lib. de Spir.
cap. 33.

Suarez lib. 3
de concursu
cap. 9. n. 6.

Bellarmin. l. 2.
de grat. cap. 5.
Suarez l. 4.
de prædest.
cap. 1.

errasse, ut objectionem aduersantium Aug-
 gustino, pro ipsius doctrina ceperint, in pri-
 mo libro declarata est. Nunc quantum ad se-
 cundum membrum istius discriminationis, eos
 non dissimiliter objectiones contra Christi
 gratiam, pro solutione, erroremque pro
 veritate cepisse, atque ita loco Christiani &
 medicinalis adiutorii quo sit opus, adiutorium
 sufficiens & congruum, quale Adamus ha-
 buit procedisse, sine quo videlicet non sit, non
 est difficile demonstrare. Itaque memoria
 repetendum est, sanctum Augustinum, an-
 tequam Episcopatum suscepisset, in illo Pe-
 lagiano errore hæsisse, quem postea Massi-
 liensibus amplexi sunt. Quamvis enim de
 Dei gratia, quæ dat opera, commendanda
 satageret, fidem tamen qua primitus Deo
 credimus, existimabat non à Deo per gra-
 tiam dari, sed præcedente præconio verita-
 tis, ex libero arbitrio proficisci. Hoc ipsemet
 de se testatur in libro de prædestinatione
 Sanctorum, ubi se *sim luc errasse & aliter sapuisse*
 profitetur, quam divinæ gratiæ sinceritas
 postulat. Adversus hunc igitur errorem de
 initio fidei, seu de prima credendi volunta-
 te, unde nascatur, utrum ex libero volun-
 tatis arbitrio, an ex gratia Dei, sæpe dispu-
 tat Augustinus, illamque questionem, in
 quam proclivem periculosumque lapsum
 suo malo serferat, non semel solvit, ut ita
 gratiæ Christiæ seu medicinalis, non tan-
 tum ad opera, sed ad ipsam quoque primam
 credendi voluntatem, quam largiri debet,
 necessitas nosceretur. Hanc omnium primò
 excussit & solvit, ante exortum hæresis
 Pelagianæ, in libro primo questione secunda
 ad Simplianum, quando primum cepit
 ex illo errore respicere; quemadmodum
 ex libro de prædestinatione iam citato ma-
 nifestum est. Pelagianus verò jam fervente
 contentione, diversis locis eam disputan-
 do ventilavit, & repellendo exortus Pela-
 giani remedium, exortibus verò Massi-
 liensibus antidotum propinavit.
 Itaque primum omnium post Pelagianam
 hæresim nata, questionem illam tam lu-
 bricam tængit libro secundo de peccatorum
 meritis & remissione, quem scripsit in pri-
 mis illius erroris exordiis, ut ex libro secun-
 do retractationum liquet. Cum enim vi-
 tam bonam, qua mandata Dei servando bene-
 vivimus, ex Dei gratia esse latè docuisset,
 tandem questionem etiam de bona volunta-
 te proponit; utrum & illam accipiamus ex
 Deo secundum illud Apostoli, *Quid enim ha-
 betis quod non accepistis?* Mox igitur ut magis
 difficultas ex adversarij responsione, & veri-
 tas ex difficultatis dissolutione claresceret, Pe-
 lagianos respondentes inducit: *Ideo quicquid*
etiam bona voluntatis habet homo, Deo tribuetur
esse, quia & hoc in illo esse non posset, si homo ipse
non esset: hoc est, si non haberet liberum
voluntatis arbitrium: Cum vero sit aliquid, atque
ut bonum sit, non habeat nisi ex Deo, cur non auctori
Deo tribuatur etiam quicquid in illo est bona volunta-

ti, quod non esset, nisi esset quæ esset? Hanc re-
 sponsonem ita ex eo refellit, quod sum-
 mæ mala voluntas posset Deo tribui, quia
 & illa non esset, si non esset homo, in quo
 esset. Hoc est, si non haberet à Deo libe-
 rum arbitrium, ex quo surgeret. Unde
 demonstrans non sic posse salvari locum
 Apostolicum, *quid habes quod non accepisti,*
 responsonem illam uberius refutando
 & explicando subterit: *Quapropter nisi ob-*
tinuimus non solum voluntatis arbitrium, quod
huc atque illuc liberum scilicet, atque in eâ natura-
libus bonis est, quibus & male uti malis potest; sed
etiam voluntatem bonam quæ iam in eis bonis est,
quorum esse usus non potest malus, nisi ex Deo nobis
esse non posse, nescio quemadmodum defendamus,
quod dictum est, Quid enim habes quod non accep-
isti? Vbi consequenter ostendit voluntatem
bonam divinitus nobis à Deo excitante &
adjuvante donari. Quam disputationem
totam clarissimum est aduersus Pelagianum
errorem esse directam.

Simili proflus ratione eandem proponit
 & Pelagianorum allatâ responsonem venti-
 lar, solvitque questionem in libro de Spiritu
 & littera, unde objectiones istæ sumptæ sunt.
 Quod ita manifestum est, ut mihi prodigij
 loco sit, quomodo in mentem alicui erudi-
 venire possit, verba quæ ex illa disputatione
 pro sententiâ sua decerpserunt Augustini
 sensum continere; nisi quia excogitata arre-
 praquæ opinio, quoquo modo in sanctissimi
 Doctoris auctoritate fundanda videba-
 tur. Sic enim statim initio citati capitis,
 cum similiter toto libro docuisset, iustitiam
 operum, quibus homines Dei præcepta cu-
 stodiunt, dari per sancti Spiritus donum,
 iam supra dictam proponit questionem: *Sed*
consequens est paululum querere, utrum voluntas illa
quæ credimus, etiam ipsa Dei donum sit, an ex illo
naturaliter insito adhibeatur arbitrio. Quid ma-
nifestius? Quid liquidius, quam queri,
utrum pro accipiendâ bonâ voluntate, sen-
tentiâ Catholica quæ illam gratiæ tribuit,
an Pelagiana quæ libero arbitrio sit tenen-
da? Nam bonam voluntatem, & volunta-
tem quæ credimus, eandem esse novit, qui
novit illud Augustini ad quendam simili er-
rore laborantem: Tu autem initium fidei, ubi
est etiam initium bonæ, hoc est, piæ voluntatis, non
vis donum Dei esse, sed ex nobis nos habere conten-
dis, ut credere incipiamus. Ad huius igitur quæ-
stionis discussionem primò profert, eodem
modo ut supra in loco præcedenti vidimus,
id quod Apostolus dicit, Quid habes quod non
accepisti? Nam, inquit, si dixerimus eam non esse
donum Dei, metuendum est ne existimemus invenisse
nos aliquid, quod Apostolo increpanti & dicenti,
Quid enim habes quod non accepisti? respondere possi-
mus, Ecce habemus bonam voluntatem credendi, quam
non accepimus &c. Ad hanc difficultatem dissi-
pandam, primò solutionem illam profert,
quæ Pelagianis & Augustino quondam prob-
abatur, & postea à Massiliensibus arrepta
defensaque fuit, quod bona voluntas ratio-

L. de Spi-
lit. c. 33.

Epist. 107.
ad Vitalen.

K

ne

Epist. 107,
ad Vitalium.

ne accepti à Deo liberi arbitrij referretur ad Deum: Prius igitur, inquit, illud dicamus & videamus, utrum huic satisfaciatur quaestioni, quod liberum arbitrium naturaliter attributum à Creatore animae rationali, illi media vis est, qua vel intendi ad fidem, vel inclinari ad infidelitatem potest. Et ideo nec istam voluntatem, qua credit Deo, dici potest homo habere, quam non acceperit; quandoquidem vocante Deo, surgit de libero arbitrio, quod naturaliter cum crearetur accepit. Quid etiam hic evidentius, quam Augustinum in isto loco nihil asserere, sed aliorum tanquam dubiam proferre responsum & examini subijcere? Quid item est manifestius, quam secundum illam, Deo tribui voluntatem bonam, quia dedit homini liberum arbitrium ex cuius libertate confurgat? Hoc autem esse sensum Pelagianum sive Semi-pelagianum jam perspicuum est, ut nimis rudis sit, qui hoc sibi probatum velit. Nam statim in ejusdem libri exordio, eandem istam responsum Pelagianis disertè tribuit: sed

Lib. de Spir.
& lit. c. 2.

cum virgeri coeperint, quomodo id praesumant asserere fieri sine ope divina, reprinunt se, nec hanc vocem audent emittere, quoniam vident quam sit impropria, & non serenda. Sed aiunt, ideo ista sine ope divina non fieri, quia & hominem creavit cum libero

Lib. de nat.

voluntatis arbitrio &c. Et similiter libro de natura & gratia, libro de gratia Christi,

Lib. de gratia Christi

cap. 4. & 16.

vide & epist.

85.

alijsque plurimis locis. Erat enim solemnis responsio Pelagiani erroris, quod bona opera, vel certè fides, voluntasque credendi, inter divinae gratiae beneficia esset numeranda, quia Deus hominem cum libero voluntatis arbitrio condidisset, ex quo huc vel illuc se flectente surgeret. Naturam quippe humanam liberumque arbitrium, illam gratiam esse sentiebant qua bene viveretur, & sine qua bene vivere nemo posset, prout fuisse in libris de dogmatibus Pelagianis demonstravimus.

Vide lib. 5.

de heresi Pelagiana cap.

8. 2. 3.

Cum verò celebris esset quaestio, si voluntas bona qua creditur, est donum Dei, cur non omnibus detur, cum Deus velit omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quemadmodum in eodem loco de Spiritu & littera proponitur, Semi-pelagianam illam responsum jam datam prosequendo subiungit: Vult autem Deus omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene vel male utentes iustissime iudicentur, hoc est, vult omnes homines salvos fieri, si tamen ipsi per suum liberum arbitrium velint: quam fuisse usitatam Pelagianorum & Semi-pelagianorum interpretationem, adeoque omnium qui gratias quasdam univer-

Lib. de Spir.

& lit. c. 33.

sales & sufficientes introducebant, quarum effectus à voluntatis nutu assentiente vel dissentiente penderet, nos abhi fuisse declaravimus, ut nihil hic opus sit eadem repetere.

saes & sufficientes introducebant, quarum effectus à voluntatis nutu assentiente vel dissentiente penderet, nos abhi fuisse declaravimus, ut nihil hic opus sit eadem repetere.

Cum igitur haecenus Augustinus responsum Pelagianam, quae postea Massiliensium fuit, disputando ventilasset ac propugnasset, tandem ad veram solutionem propositae quaestionis illius, unde voluntas credendi proficiscatur, accedens, ita loquitur: Haec disputatio si quaestioni illi solvenda, sufficit, ut de hoc sufficiat. Ecce disputationem non solutionem quaestionis. Ecce dubitationem, si sufficiat, non assertionem quod sufficiat. Unde refellens eam eodem prorsus modo, quo supra ex libro de peccatorum meritis videmus, Si autem, inquit, responderetur, cavendum esse ne quisquam Deo tribuendum putet peccatum, quod admittitur per liberum arbitrium, si in eo quod dicitur, quid habes, quod non accepisti? Proprietas etiam voluntas qua credimus, dono Dei tribuimus, quia DE LIBERO EXISTIT ARBITRIO, QVOD CVM CREAREMVR ACCEDIMVS. Ecce rejectam responsum ipsissimis illis verbis, quibus à Pelagianis concepta, & à nostris recentioribus velut Augustini doctrina atrepta fuit, quod videlicet ideo voluntas credendi sit donum Dei, quia vocante Deo surgit de libero arbitrio, quod homo naturaliter cum crearetur accepit. Unde suam veramque solutionem asserens, cum iterata praedictae responsum condemnatione, ipsidem iterum verbis quibus concepta fuerat, subiicit Attendat & videat, non ideo tantum istam voluntatem divino muneri tribuendam, quia ex libero arbitrio est, quod nobis naturaliter concreatum est, verum etiam quod visoriarum susceptionibus agit Deus ut velimus &c. Quae sane manifestissime ostendunt Augustinum in loco qui obiectus fuit, non tradere doctrinam suam, sed adversariam; non docere, sed disputare; non asserere, sed refellere; adeoque mirabili hallucinatione, recentiores nostros, objectionem pro solutione, Pelagianam responsum pro Augustini doctrina, errorem pro veritate accepisse. Ut nemini profecto mirum videri debeat, si post istam capitalem offensionem, qua jugulum divinae gratiae petitur, tota illius intelligentia perturbata sit, & loco gratiae, quae sibi humanam cui datur, subiicit voluntatem, gratias congruas & sufficientes, & omnibus hominibus communes, quae suis effectibus ex arbitrij libertate frustrentur, jam olim ex adversarijs veteris gratiae excogitatas defendi audiamus.